

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

24 Mart 2026

Sayı :30824082-610-15232601
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ
SAYIN NEVROZ UYSAL ASLAN'IN
TBMM 7/30354 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

7/30354
GK 10

SORULAR

Şırnak il sınırlarında yer alan Gabar Dağı, son yıllarda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından yürütülen petrol arama ve sondaj çalışmaları nedeniyle ciddi bir doğa tahribatına maruz kalmaktadır.

Sondaj faaliyetlerinin yanı sıra, her zirveye kurulan askeri kuleler ve bu kulelere ulaşım için açılan yollar nedeniyle binlerce ağaç kesilmiş, dinamitli patlatmalar sonucu bölgedeki canlı yaşamı büyük oranda zarar görmüştür. Gabar, Cûdî ve Besta bölgelerinde yıllardır süren bu uygulamalar; yalnızca orman örtüsünü değil, doğal su kaynaklarını da geri dönülmez biçimde etkilemiştir.

Özellikle Gabar Dağı eteklerinde bulunan **Şerefiye, Kızılsu, Akçay, Bulanık** gibi köylerde, petrol sondajlarının ardından doğal kaynak suları ya kirlenmiş ya da tamamen kurumuştur. Kızılsu köyü gibi geçmişi 500 yıla dayanan yerleşimlerde bile, içme suyu ihtiyacı artık tankerlerle karşılanmakta, bağ ve bahçeler kuruyup, hayvancılık ciddi tehdit altına girmektedir.

Köylüler, yaklaşık 4 aydır temiz suya erişemediklerini ve bu süreçte Şırnak merkezden günde iki tanker içme suyu ile ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığını belirtmiştir. Yaklaşık 3 bin kişinin yaşadığı bu köylerde, hayvanların su ihtiyacı karşılanamamakta, tarımsal üretim alanları ise kuruma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Köy sakinleri, bu sorunların petrol sondaj faaliyetlerinden önce yaşanmadığını ifade ederek, "Köyümüzün suları Gabar Dağı'ndan geliyordu. Ancak sondaj nedeniyle artık köyümüzde su yok" demekte: yetkililerden kalıcı çözüm talep etmektedir.

- 1- TPAO tarafından Gabar Dağı'nda 2022 yılından bu yana kaç adet sondaj kuyusu açılmıştır? Bu kuyuların köylere ve ekosisteme etkileri konusunda herhangi bir etki değerlendirme (ÇED) raporu hazırlanmış mıdır?
- 2- Bakanlığınıza ulaştırmış mıdır? Ulaştıysa, bu konuda hangi denetimler Gabar Dağı eteklerinde bulunan ve Şırnak merkeze bağlı **Şerefiye, Kızılsu, Akçay, Bulanık** köylerinde su kaynaklarının kuruduğu veya kirlendiği bilgisi yapılmıştır? Söz konusu sondaj faaliyetleriyle bu durum arasında bir illiyet bağı kurulmuş mudur?
- 3- Bu köylerde yaşayan yurttaşların içme suyu ihtiyacının tankerlerle taşımaktadır. Bakanlığınız bu meselenin çözümü için ne gibi önlemler almayı planlamaktadır?
- 4- Doğal su kaynaklarının sondaj çalışmalarıyla zarar gördüğü ya da tamamen yok edildiği durumlarda sorumluluk kime aittir? TPAO hakkında herhangi bir idari veya cezai süreç başlatılmış mıdır?
- 5- Gabar Dağı ve çevresindeki ormanlık alanda petrol arama çalışmaları kapsamında bugüne kadar kaç ağaç kesilmiştir? Bu kesimlerin hukuki ve çevresel dayanağı nedir? Ekosistemin tahribatına yol açan bu uygulamalara karşı bir rehabilitasyon veya telafi

planınız var mıdır?

- 6- Gabar Dağı'ndaki faaliyetlerin askeri kule inşası ve yol açma faaliyetleri ile birlikte yürütüldüğü ifade edilmektedir. Bu kapsamda çevre tahribatına neden olan askeri müdahaleler için Bakanlığınızdan herhangi bir çevre etki denetimi istenmiş midir?
- 7- Kızılsu köyü sakinlerinin ifadesine göre, köyün 500 yıllık içme suyu kaynağı zehirlenmiş ve akışı durmuş durumdadır. Bu tür tarihsel doğal kaynakların korunmasına dair herhangi bir acil önlem veya restorasyon planı var mıdır?
- 8- Uzmanlarca dile getirilen, sondaj çalışmalarının yer altı su kaynaklarının yönünü değiştirdiği ve ekosistem dengesini bozduğu yönündeki tespitler Bakanlığınız tarafından dikkate alınmakta mıdır? Bu konuda Bakanlığınızın bilimsel veya teknik bir araştırması mevcut mudur?
- 9- Petrol çıkarma faaliyetlerinin, bölge halkının yaşam hakkı, sağlıklı çevrede yaşama hakkı ve suya erişim hakkı üzerinde olumsuz etkiler doğurduğu göz önünde bulundurularak. Bakanlığınız bu projeleri durdurmayı ya da sınırlandırmayı düşünmekte midir?

CEVAPLAR

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) bir izin olmayıp, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsamakta olup, ÇED Yönetmeliği hükümlerine göre verilen ÇED kararı sonrasında projenin niteliği ve proje alanının vasfına göre ilgili kurum ve kuruluşlardan da gerekli izin, onay, ruhsat ve/veya görüşler alınmadan bir projede faaliyete başlanması mümkün olmamaktadır.

Çevre Denetim Yönetmeliği 2. Maddesi'nin (2) fıkrasında "Bu Yönetmelik; askeri işyerleri, askeri bölgeler ve tatbikatların denetiminde, 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Nükleer Düzenleme Kurumu'nun yetki alanına giren konular ile 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan konuların denetiminde uygulanmaz." Hükmü gereğince askeri faaliyetler denetime tabi değildir.

1993 yılından itibaren ÇED Kararı verilen projeler Bakanlığımız ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü resmi internet sayfasında (<https://ced.csb.gov.tr/>) yer alan "ÇED Olumlu Kararları/ÇED Olumsuz ve İptal/İade Kararları" bölümünde yayımlanmakta olup; sektör seçimi yapılarak verilen kararların sektörel dağılımına ulaşılabilmektedir.

Ayrıca, 2014 yılında geçilmiş olan c-ÇED Sistemi üzerinden <https://eced.csb.gov.tr/isp/portal/main2.htm> "DUYURULAR" bölümünde Proje İli, İlçesi, Proje Adı, Proje Sahibi, Proje Sektörü,

Alt Sektörü, Proje Türü ile "ÇED OLUMLU/ÇED OLUMSUZ", "ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR/ÇED GEREKLİDİR", "İptal/İade v.b. KARARLARI"na, ayrıca ÇED Süreci başlayan projelere de ulaşılabilir.

Bu kapsamda; Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.